

Nes kommune
Postboks 114
2151 ÅRNES
postmottak@nes.kommune.no

Telefon + 47-48 17 07 85
Org.nr. 975 615 308 MVA

E-post leder@oa.birdlife.no
Internett oa.birdlife.no

Deres ref.
2024/4236

Deres kontaktperson

Vår ref.
sak/806

Vår kontaktperson
Knut Eie

Dato
06.11.2025

Høringsinnspill til oppstart av planarbeid og høring av planprogram – planvask av kommuneplanens arealdel 2024–2036

Vi viser til varsel om oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel 2024–2036 og til forslag til planprogram for planvedlikehold («planvask»).

Vi konsentrerer oss særlig om naturmangfold, fugleliv og viktige fugleområder i kommunen. Disse hensynene bør forankres tydelig i det videre planarbeidet, og knyttes til prinsippene om arealnøytralitet og bruk av arealregnskap.

Generelt

Vi peker innledningsvis på at enkelte grunnleggende hensyn bør slås fast allerede ved oppstarten av planarbeidet. Det gjelder:

- **Prioritere sjeldne og sårbare naturtyper, rødlistede arter og områder vernet etter naturmangfoldloven.** Slike områder må gis varig beskyttelse og er et vesentlig bidrag til å bevare biologisk mangfold.
- **Arealnøytralitet** innebærer at all framtidig utbygging skjer på allerede nedbygd eller sterkt påvirket areal. Tap av natur må kompenseres gjennom restaurering eller erstatning av tilsvarende naturverdier.
- **Arealregnskap** bør brukes som verktøy for å synliggjøre planlagt og faktisk arealbruk samt endringer i naturverdier over tid. Det må fastsettes et referansepunkt for regnskapet for å unngå det som ofte omtales som *endringsblindhet*. Tidligere nedbygde eller sterkt endrede naturområder bør inngå i dette regnskapet, slik at de kan identifiseres og prioriteres som restaurerbar natur.

Nærmere om å sikre verdifull natur

Vi peker på naturtyper som er særlig viktige å bevare:

- **Elver og strender:** Vorma og Glomma med sideelver som Sagstuåa og Uåa.
- **Randsoner med skog:** Brede skogbelter langs elver, særlig mellom elv og kulturlandskap. Trærnes røtter binder jorda og reduserer avrenning, noe som blir stadig viktigere etter hvert som klimaendringer gir økte nedbørmengder.
- **Våtmark og flomsoner:** Økt nedbør fører til høyere vannstand i vassdragene, og våtmarkene fungerer da som svamper som absorberer vannet.
- **Myrområder:** Både torvmyrer og grasmyrer må bevares. Grøfting, nedbygging og nydyrking må unngås. Der grøfting har tørket ut myr, må området restaureres. Sakkhusmåsan naturreservat er et eksempel på vellykket arbeid. Tidligere torvuttak bør tilbakeføres til naturlig torvmyr.

- **Vann, tjern og myr i skog:** Randsoner mot hogst er nødvendige og må respekteres. Nedbygging av eldre skog må unngås, mens gammelskog og urskog må vernes mot hogst og andre inngrep. Forvaltningen bør bygge på PEFC-reglene.
- **Naturvernområder:** Disse må forvaltes og følges opp slik at vernet faktisk fungerer. Informasjon, håndhevelse og aktiv skjøtsel må inngå der det er behov. Dette gjelder alle naturvernområder i Nes kommune.

Om øvrig arealforvaltning

Eksisterende LNF-områder må ikke åpnes for spredt bolig- og fritidsbebyggelse. Kommunen bør beholde LNF-områdene uten å gi dispensasjon til boligbygging. Unntak kan gjøres for bygninger som er nødvendige for drift av stedbunden næring, som landbruk.

I forbindelse med avklaringen av korridor for ny E16 anbefaler BirdLife OA sterkt å utbedre dagens trasé. Dermed bevares produktivt jordbruksland, variert skog og elvestrekningen langs Glomma mellom Årnes og Nestangen.

Vi støtter det foreslåtte grepet om å sikre at grønnstruktur og friområder beholdes i reguleringsplaner som er, eller vurderes, opphevet. Dette er viktig fordi slike områder ofte ofres når barnehager, skoler, boliger og næringsbygg skal etableres.

Det foreligger klare nasjonale føringer for å redusere tap av natur og biologisk mangfold. Det er viktig å unngå utbygging på myr, torvmyr, karbonrike arealer og annen verdifull natur, og det er anbefalt å fjerne avsatte, men ubebygde områder som ligger på den type arealer. Dette arbeidet bør prioriteres i planperioden.

Kommunestyret har vedtatt å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold. Arbeidet startet i 2024, og planen forventes å få betydning for revisjonen av kommuneplanens arealdel. Det er grunnleggende at planen bygger på oppdatert kunnskap om biologisk mangfold. BirdLife OA bidrar gjerne med kartlegginger av fuglelivet og faglig støtte i planarbeidet.

Sammenhengende blågrønne strukturer i Nes må prioriteres. Nes kommunes skoger og vassdrag er sentrale for naturens verdi og for biologisk mangfold. De har betydning både for naturopplevelse og rekreasjon, og bidrar til arters overlevelse. Fragmentering av naturarealer er blant de største truslene mot naturens rikdom i landskapet.

BirdLife OA advarer mot å planlegge irreversible, tekniske inngrep som vindkraftverk, veinett, boligbebyggelse og annen infrastruktur i skog og langs elver og vassdrag.

Dyrka mark må ikke bygges ned til boligfelt eller andre tekniske inngrep. Den må bevares for å fortsatt sikre bærekraftig matproduksjon. I tillegg må landbruket drives på en måte som ivaretar og styrker biologisk mangfold. Eksempler på fuglearter på **Norsk rødliste for arter 2021**, og som er avhengige av et økologisk drevet landbruk, er vipe (*Kritisk truet* – CR), åkerrikse (*Kritisk truet* – CR) og sanglerke (*Nær truet* – NT).

Nærmere om arealnøytralitet og arealregnskap

I det videre planarbeidet anbefaler vi at kommunen forankrer prinsippet om arealnøytralitet og kombinerer dette med bruk av arealregnskap. Sammen utgjør disse et sentralt verktøy for å synliggjøre endringer i naturverdier over tid, og bidra til å sikre null netto tap av natur. Dette innebærer at all framtidig utbygging bør underlegges følgende prinsipper:

1. Allerede nedbygd eller sterkt påvirket areal bør alltid utnyttes før urørt natur bygges ned.
2. Dersom natur bygges ned, bør tilsvarende naturverdi alltid kompenseres gjennom restaurering eller erstatning for å holde naturregnskapet i balanse. Dette forutsetter at Nes kommune kartlegger og får oversikt over restaurerbar natur, som det er gjort i for eksempel Nordre Follo kommune.

Vennlig faglehilsen

Håkan Billing
leder

Knut Eie (sign.)
naturvernkontakt Nes